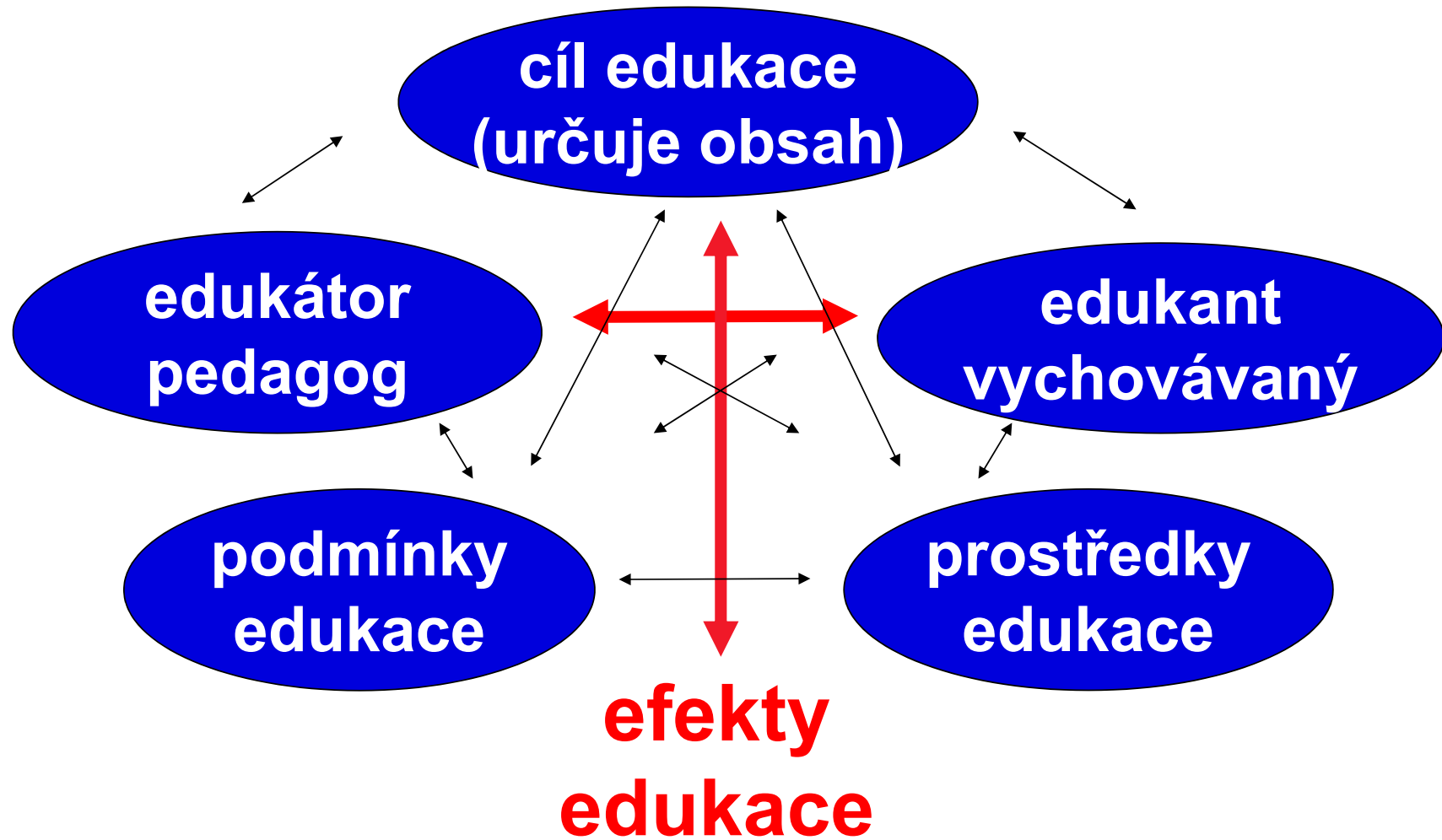

**MUNI
SPORT**

Edukační (výchovné a vzdělávací) cíle

Prvky edukačního procesu

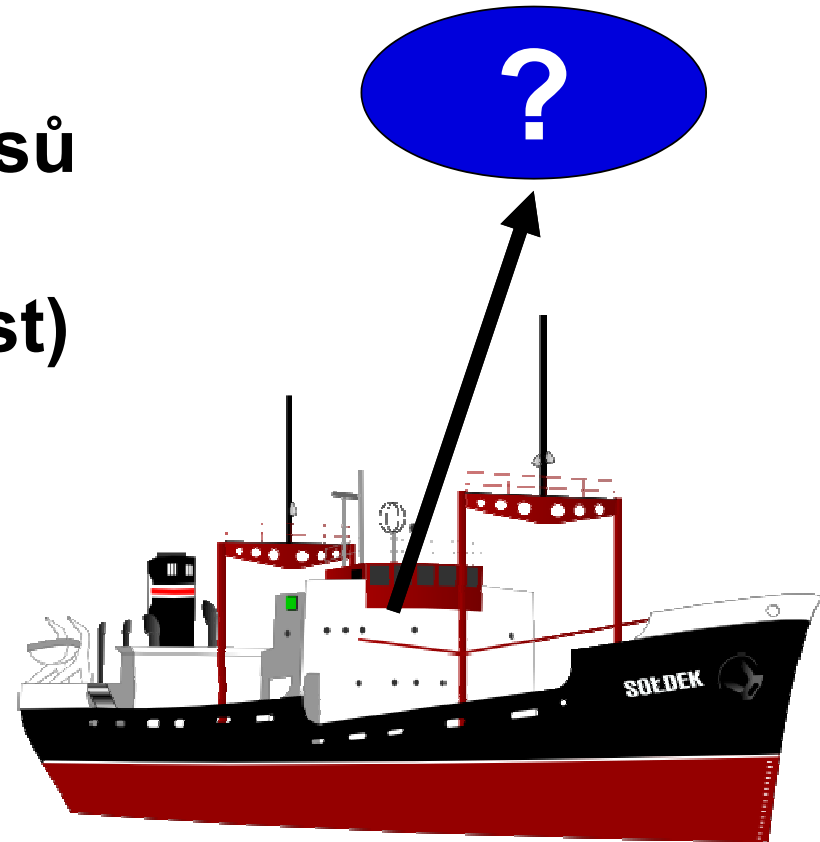
Cíle a efekty edukace

efekty edukace

= produkty edukačních procesů
(důsledky a účinky
pro člověka i celou společnost)

**cíl edukace
(určuje obsah)**

Cíle edukace (výchovy a vzdělávání)

- určují **zaměření** (směřování, „horizont“) **edukační činnosti** =
- **představa** (ideál) předpokládaných a žádoucích vlastností, jež lze edukací získat
- i **negace cíle = cíl** („tady a teď“)
- **historická** kategorie:
 - mění se s epochou, státem a národem
 - s filozofií a kulturou → **dnešek?**
- autonomní a samostatně myslící člověk (méně manipulovatelný) a spoluobčan (státu, EU, světa) přispívající k rozvoji pluralitního, demokratického a udržitelného světa

Aktuální zaměření cílů edukace

- udržitelný rozvoj (**environmentální gramotnost**)
- **multikulturnost** (interkulturnost)
- **irenismus** (Eiréné = bohyně míru, Řím = Pax)
- **řešení problémů** (např. láska – sex – odpovědnost)
- **schopnost argumentovat** – kritika, kooperace
- **rozvoj zájmů** (obrana proti drogám ap.) ← sportovní, umělecké, ...
- **informační gramotnost**
- **finanční gramotnost**
- **pohybová + zdravotní gramotnost**
- ...

Alternativy edukačních cílů

- **individuální a sociální** (pro jedince – pro společnost)
- **obecné a specifické** (společné veškeré výchově, tj. plný rozvoj jedince – dané oborem, profesí, zájmy, ...)
- **materiální a formální** (informativní a formativní) – (osvojení konkrétní látky, vědomostí a dovedností – rozvoj schopností – komplex = rozvoj **kompetencí**)

Alternativy edukačních cílů

- **adaptační a anticipační**
(zaměřené k přítomnosti – k budoucnosti)
- **teoretické a praktické**
(těžiště ve vědomostech – v dovednostech –
+ postoje = **kompetence**)
- **autonomní a heteronomní**
(stanoví si jedinec sám – určují je druzí: rodič, pedagog,
skupina, společnost, ...)

Alternativy edukačních cílů

- **cíle jednotlivých oblastí výchovy:**

- jazykové a vědecké
- mravní a estetické
- tělesné, pracovní, dopravní, ...

- ...

**mnohostranný rozvoj, zdravá osobnost,
moudrý a dobrý člověk, ...**

Vzdělávací (didaktické) cíle

- nejčastěji ve formě **cílů výuky**
- vymezují: **záměr i výsledek výuky**
- současné vymezení – **dosahované kompetence** = **způsobilosti** = komplex vědomostí, dovedností, schopností a postojů
- **typy vzdělávacích cílů:**
 - oborové
 - předmětové, ročníkové, pro témata, výukové situace, ...
 - ...

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

Sociální role

- = **očekávaný způsob chování**, které se váže k určitému sociálnímu statusu
- **sociální status** = pozice v sociální struktuře
- každý zastává ve svém životě řadu sociálních rolí
- typy rolí – nadřazené (pedagog), podřazené (žák), souřadné (kolega), ...

Edukace = příprava na život = příprava k sociálním rolím = rozvoj adekvátního chování

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

Pohled do historie

- **Platón** – **společná role – občan** (viz řecká demokracie),
oddělené role – filozofové + strážci + výrobci
- **středověk** – společná role křesťan,
oddělené role – rytíř, kněz – vzdělanec, poddaný, měšťan
- **Rousseau** – **Člověk + profese**

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

Pohled do historie – rozvoj liberální společnosti 19. století

Herbert Spencer (1820–1903)

britský sociolog, filozof a pedagog

- **cíl výchovy = příprava k životu**
- **život = životní funkce** (role) → **edukace pro:**
 - **přímou sebezáchovu** („přežití“)
 - **nepřímo sebezáchovu** (příprava na profesní činnosti)
 - **rodičovskou roli**
 - **sociální** (občanskou) roli
 - **volný čas** (koníčky a záliby – umění)

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

- **edukace = rozvoj jedince pro ty sociální role,** které má ve společnosti zastávat
- **selhání jedince** stále více postihuje celou společnost (dopravní katastrofy, ekologické katastrofy – Černobyl, vadné potraviny, politické i sportovní aféry, ...)
- **úkol dlouhodobý, celoživotní, permanentní:**
 - děti bezděčně cítí potřebu připravovat se pro život – viz spontánní dětské hry
 - senioři a nové úkoly (IT gramotnost, ...)

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

- příprava jedince jako **občana** (např. analýza nástupu fašismu = selhání demokratických občanských mechanismů)
- role kvalifikovaného a úspěšného **pracovníka**
- **ochránce a tvůrce životního prostředí** (udržitelný rozvoj, upřednostnění duchovních hodnot před konzumním stylem života, dobrovolná skromnost, ...)
- **odpovědné partnerství** = tolerance, pochopení, podpora, ...
- **role rodičovská – nenahraditelná** výchovná péče rodiny, ...

Cíl edukace = příprava k sociálním rolím

- úloha jedince jako **účastníka kulturního života** →
- **člověk jako uživatel hodnot** = rozvážný a odpovědný uživatel hodnot materiálních, kulturních, duchovních, ...
- **účastník dopravy** – jako chodec, pasažér, řidič, cyklista, ...
- **jedinec jako uživatel volného času** = rozvoj zájmové orientace = kulturní či **sportovní** potřeby, záliby a koníčky = obrana proti drogám, gamblerství, manipulaci (reklama, sekty, sociální sítě, ...) = **primární prevence**

obecný edukační cíl – komplexní rozvoj osobnosti